

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editură Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Băieți de liceu militar. O poveste din România interbelică

Sorin TURTURICĂ

Regele Carol al II-lea le-a cerut militarilor români să fie oameni ai datoriei. Și fiecare dintre elevii Liceului Militar „Ștefan cel Mare” din Cernăuți avea o datorie de onoare. Măcar o dată, pe parcursul școlii, să iasă noaptea din dormitor fără să fie simțit și să meargă la bordelul din strada Șt. O. Iosif, la nr. 2.

Riscul era mare. Cine era prins strecurându-se afară, în miez de noapte, era trimis acasă în haine kaki de trupă, reformate, fără grade și fără însemne. Adio, splendidă uniformă bleumarin!

A părăsi definitiv liceul în acest mod însemna cea mai mare rușine și cea mai mare durere. Iar rezultatele bune la învățătură nu salvau pe nimeni.

Dacă aventurierul nu era prins, recompensa era pe măsură... Amorul interzis și – mai ales! – respectul colegilor de clasă erau primele bastioane care se cereau cucerite din lunga viață de militar pe care o aveau în față. Desigur, numai unii se încumetau la o asemenea faptă eroică...

Colonelul Eugen Drăgulănescu, directorul instituției, nu știa ce să creadă. La urechile lui ajungeau tot felul de povești. Se spunea că gradele mici priveau cu simpatie escapadele. Mai erau și profesorii liceului – toți civili – care se amuzau grozav pe seama acestui subiect. Oare ei ce informații

aveau? Când încerca să afle mai multe, ajungea la concluzia că erau doar zvonuri. Nimeni nu știa ceva clar și sigur. Bordelul din strada Șt.O.Iosif nr.2? Câte nu se pot spune despre un astfel de local...

Era dezlegare de la comandant ca elevii din clasele mari să meargă la bordel. Era ceva normal și, oricum, ei tot s-ar fi dus... Dar trebuia să se întâmple ziua, sub supravegherea șefilor de clasă, care știau să aleagă numai acele localuri care aveau aviz sanitar.

Ca să-și schimbe gândurile, Drăgulănescu a mers la fereastră și a privit afară. Trecuse de jumătatea lui decembrie... A fost un an bun și datoră acest fapt profesorilor din liceu. Aprecia activitatea culturală a instituției, mai ales inițiativele care excedau programa școlară. Iată, de curând venise la [Cernăuți](#) publicistul Emanoil Bucuța, pentru a-și prezenta cartea despre capra neagră din Carpați. Elevii care au participat la conferință s-au întors încântați.

Drăgulănescu a zâmbit. Și-a amintit de Augustin Z.N. Pop, profesorul de limba română. Nu împlinise 30 de ani, dar ce figură era... Le făcuse tuturor o surpriză aducându-l pe scriitorul Liviu Rebreanu. După o discuție de neuitat avută în cancelarie, cu corpul profesoral și cu ofițerii, Rebreanu a fost condus în sala mare, unde era așteptat de elevi.

Z.N. Pop a provocat o dezbatere despre I.L. Caragiale, iar scriitorul a primit subiectul cu lejeritate. El i-a întrebat pe adolescenți ce părere au despre actualitatea operei marelui dramaturg. Un elev a avut un discurs genial. L-a făcut praf pe Caragiale, reproșându-i că, din toată societatea românească, n-a găsit un model *mai de Doamne-ajută* care să-l inspire! Toate personajele erau numai lichele, singura excepție pozitivă fiind cetățeanul turmentat din „Scrisoarea pierdută”. După ce a mai ascultat și alte păreri, Rebreanu le-a vorbit copiilor vreo douăzeci de minute despre literatură și viață.

Drăgulănescu își privi ceasul. Se apropia momentul să iasă din birou și să meargă la teatru, însoțit de profesori și elevi. O trupă venită de la București pune în scenă o comedie franțuzească, cu doi comici vestiți, Gheorghe Timică și Vasiliu-Birlic. Mai era și un tânăr actor de care nu auzise, Radu Beligan...

În seara următoare era serbarea de sfârșit de an și apoi... vacanța de iarnă.

*** **

Serbarea de sfârșit de an de la Liceul Militar „Ștefan cel Mare” din Cernăuți l-a avut ca invitat special pe Visarion Puiu, mitropolitul Bucovinei. A luat loc pe primul rând, unde erau rezervate două fotolii, pentru înaltul oaspete și pentru directorul liceului. Sfinția sa purta haine de gală, iar pe pieptul colonelului strălucea Ordinul Mihai Viteazul, primit cu două decenii în urmă, în Marele Război.

Tot în față, pe primele două rânduri, s-au așezat ofițerii și profesorii, iar de la rândul trei – bineînțeles – elevii.

Prima parte a serbării prevedea un program muzical. Orchestra era constituită din elevii care știau să cânte la instrumente. Dirijor era Mircea Basarab, un adolescent de 16-17 ani care, peste ani, va fi director al Filarmonicii „George Enescu” din București.

Apoi, pe scenă a urcat și corul liceului, iar bagheta de dirijor a fost preluată de profesorul de muzică Zorelo Petrovici.

Partea a doua era așteptată cu nerăbdare. Se aflase că profesorul Augustin Z.N. Pop și câțiva elevi talentați la teatru au pregătit ceva ieșit din comun. Dar nimeni nu putea să spună despre ce era vorba. O surpriză...

După pauză, a început sceneta. În fața publicului au venit elevii-actori și au imitat defectele dascălilor. Unul era cocoșat, altul era ușor bâlăbâit... Mai toți aveau ticuri verbale... Veselia era generală. Niciodată, până atunci, nu s-a râs în hohote când „profesorii” au dat note de 2 și 3. Singurul pe care elevii nu l-au avut în colimator a fost regizorul scenetei, Augustin Z.N. Pop. Credea el...

Când profesorul de română se pregătea să declare finalul și să mulțumească publicului, elevul plutonier Constantin Cernușcă a anunțat că, având în vedere apropierea Crăciunului, mai aveau în program o scenetă despre nașterea Mântuitorului.

Augustin Z.N. Pop a fost luat prin surprindere. Nu știa nimic! Dar a rămas liniștit, la locul lui. Nu se cădea să pună întrebări de față cu directorul și mitropolitul.

Piesa era scrisă chiar de Cernușcă. El îl juca pe Irod cel Mare. În piesă mai era și Efraim, un sfetnic al lui Irod, interpretat de elevul Zuzuleac.

Ei bine, acest Efraim a avut ideea uciderii pruncilor mai mici de doi ani, pentru că fiica sa tocmai născuse un copil nedorit, în urma siluirii ei de către Irod. Efraim gândea că, ucigând toți copiii sub doi ani, scăpa și de nepot...

Efraim a chemat un soldat și i-a ordonat să treacă la acțiune. Acesta a refuzat, fiindcă ordinul era odios. „Săucid pruncii? Nu am învățat această meserie!”, a răspuns soldatul.

Efraim/Zuzuleac a zis: „Lasă, că am omul care-mi trebuie. Este un asasin venit din Siria, îl cheamă Sabarca”. Și, întorcându-se spre public, Zuzuleac a arătat cu degetul spre Augustin Z.N. Pop: „Sabarca, ia, vino aici!”.

Sala a înlemnit. De n-ar fi fost iarnă, s-ar fi auzit musca bâzâind. Profesorul de română, deși uluit, s-a ridicat în picioare. Nu știa ce se întâmpla, dar era hotărât să nu le facă jocul lui Cernușcă și Zuzuleac. Trebuia să reteze acest moment neprevăzut și penibil. Nu avea ce căuta în piesă!

Efraim/Zuzuleac și-a mângâiat barba falsă și l-a privit pe Z.N. Pop cu mare luare aminte: „Am o treabă pentru tine. Tu cunoști meserie, nu-i așa?”. Pentru a-i tăia elanul, profesorul i-a răspuns cu gura uscată: „**Nu! Nici eu nu știu meserie**”. Zuzuleac atât aștepta: „Bine, fii atent! Te duci pe strada Șt. O. Iosif, la nr. 2 și întrebi de Leana Zbanghia. Îi zici că te-am trimis eu să te învețe meserie”.

După o secundă de stupefacție, în sală a fost delir. Urlete și aplauze! Profesorii din primele două rânduri se simțeau răzbunați și strigau *Bravo!* Zuzuleac era eroul lor. Până și mitropolitul Visarion Puiu râdea cu lacrimi.

Drăgulănescu a rămas sobru. Zâmbetul de pe fața lui era imperceptibil. La urma urmei, profesorul de română își primise lecția... Era tânăr și trebuia să învețe că de elevi nu e bine să fii atât de apropiat.

*** **

S-a dus vacanța, a venit prima oră de română. Augustin Z.N. Pop a intrat în clasă și, grăbit, a aruncat catalogul pe catedră. Apoi, fără nicio introducere, zis: „Domnilor elevi! Eu nu știam că printre noi sălășluiește însuși regele comediei. Domnule Zuzuleac, marele Aristofan ar fi fost mândru de dumneata... Ai auzit de el, nu?”

„Da... domnule profesor”, a răspuns Zuzuleac, luat prin surprindere. „A trăit la Atena, acum două mii cinci sute de ani.”

„Bravo, domnule. Așa e, a trăit la Atena... Știi cumva pe ce stradă a locuit?”

Fața lui Zuzuleac reda stupoarea.

„Nota 2”, i-a spus Z.N. Pop cu zâmbetul pe buze. „Ai grijă, ești în ultimul an și trebuie să intri în Bacalaureat. Am foarte multe așteptări de la tine”.

La ora următoare, profesorul a intrat în clasă val-vârtej. Zuzuleac abia a apucat să-și mai facă o cruce cu limba în gură... și a fost scos la lecție. „Domnule elev, ai citit *Baltagul*?”

„Sigur, domnule profesor. În această operă scriitorul Mihail Sadoveanu...”

„Stai puțin – l-a întrerupt profesorul – vorbește-mi despre elementul american din acest roman”. Element american? Ce dracu' element american în „Baltagul”?

„Nota 2, Zuzuleac! Ai ratat Bacalaureatul!”

Până în vară, Zuzuleac a învățat numai la română. Oră de oră, spera să fie ascultat, dar Augustin Z.N. Pop îl ignora. Elevul citise toată bibliografia școlară, cunoștea toți scriitorii din manual și, mai ales, îl aprofundase pe Eminescu, preferatul profesorului (peste ani, Augustin Z.N. Pop va ajunge unul dintre cei mai buni specialiști în opera eminesciană). Tot ce-i trebuia era o șansă...

A venit și ultima oră din an. Profesorul de română a intrat în clasă, a vorbit frumos și le-a urat succes la Bacalaureat și în viață. Și a plecat...

Zuzuleac a lăsat capul în jos.

Două secunde mai târziu, ușa s-a deschis și Z.N. Pop a apărut în cadrul ei: „Zuzuleac! Scrisoarea a III-a de Eminescu!”. Apoi, s-a întors și a plecat spre cancelarie.

Zuzuleac a zbughit-o după profesor, urlând, în spatele lui, toate teoriile pe care le știa despre această poezie, inclusiv părerile originale ale profesorului, publicate într-o gazetă literară.

Când au ajuns în ușa cancelariei, Augustin Z.N. Pop s-a întors și i-a spus: „Mergi liniștit în clasă. Ți-am dat medie de trecere. Succes mai departe!”.

Notă: Povestirea a fost reconstituită pe baza amintirilor generalului Mircea Mocanu (1927-2016), absolvent al Liceului Militar „Ștefan cel Mare” din Cernăuți.